

Nepredviđeni se događaji ne čekaju. Pripreman se pismo, oglašiti ih. Iznajati po običajem osnaka i po dogovorima. Isto tako je sa prijavom. Nevali se šalju postarškom upravitelju (osobno poslati) na administraciju "Naša Sloga". Ima preslike i najbliža pošta valja točno označiti.

Kona list nečudje na vrijeme, nego to javi odgovarajući u otvorenom pismu, uz koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: "Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Iznaj svakog četvrtka za cijelu stru.

Dopisi se nuraćaju ako se nećikaju.

Neblijegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for, za seljake 2 1/2 for. na godinu. Izlazno for. 2 1/2 i sa polj godinu. Izvan carine više poštarina.

Na malo jedax broj 6 ned.

Uredništvo i administracija nalaz se u Via Farnese br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slegom raztu male stvari, a nesleg: sve pokrvari. Kar. post.

Govor

zast. Spisničica o postah i brzojavih prilikom razprave promučna ministarstva trgovine u car. vieću dne 16. marča 1896.

Visoka kućo!

Veselačni proračunski odbor i ova visoka kuća poprimila je ovo posljednjih godina raznih naših predloga u prilog naših primorskih zemalja, i same Istre i krajeva u njoj, u kojih samo Hrvati obitavaju, a tičući se visokoga ministarstva trgovine.

Mi smo i odboru i kući za to zahvalni. Tako i ministarstvu za ono, što je već provelo, što proradja i što će provesti vjerujem ove godine. Ujedno mi preporučamo živo, da i ostale predloge tim prije oživtvari, ta tako pomogne podignuti jačno stanje onoga našega naroda. (Odobravajući).

Provdjanje spomenutih predloga spada na c. kr. pomorake oblasti. Kako te postupaju obzirom na naš jezik, ortao je i danas drug mi Biankini. On se je obazro na Dalmaciju. Kod nas u Istri je još gore. Skoro kao da smo u Italiji. U pretežno hrvatska mjesta šalju se činovnici, koji neznadu hrvatski. (Glasovi: Istina!)

Kako je kod pošta i brzojava, koje su sada u razpravi. Evo nekoliko toga, imenito obzirom na porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika.

(Sliedi njemački.)

Visoka kućo! U posljednje doba učinilo se je veoma mnogo u postarstvu i telegrafstvu; i ako u obće činovnici bud koje kategorije imadu pravo što se tuže, da su preobteredeni, to su zaista postarški i telegrafski činovnici. I kod nas se je koješta učinilo — al ostaje još mnogo za učiniti, skoro sve u jezikovnom obziru gledom na porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika u Primorju i Kranjskoj, što spadaju pod poštanako i telegrafsko ravnateljstvo u Trstu.

"K. k. Post- und Telegraphenanstalt", "Imp. Reg. Poste e Telegrafi" u Trstu je u istinu onakav zavod, kakovim ga priznaju napisi, naime njemački i talijanski zavod. (Čujte!) Već 23. maja 1894. podnieti se je po mojoj malenkosti, gospodi zastupnicah Nabergoj, Kušaru i drugovih, skoro svih slovenskih i hrvatskih članovih ove visoke kuće, interpelacija rudi tih napisa također za njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine. Uslobadjam se opetovati tu interpelaciju, u nješto promjenjenom obliku, na njegovu preuzvišenost sadanjega gospodina ministra trgovine (čita):

"1. Joli vašoj preuzvišenosti poznato, da da su na novoj zgradi za poštanako i telegrafsko oblasti u Tr-tu postavljani samo njemački i talijanski napisi?" (Čujte!)

"2. Je li vaša preuzvišenost voljna bezodvlačno narediti shodna, da se na tu zgradu postavje također slovenski ili hrvatski napisi; ili inače navesti razloge, s kojih se nije kod toga uzelo nikakva obzira na jezik daleko pretežne većine pučanstva u Primorju i Kranjskoj?"

Zgrada je određena za ravnateljstvo poštanakoga i telegrafskog zavoda za Kranjsku i Primorje. Te obje zemlje broje službeno 348.000 (Primorje), više 466.000 (Kranjska) Hrvata i Slovenaca, dakle ukupno 814.000 Slovenaca i Hrvata, naproti 294.000 Talijana i 43.000 Njemca.

Zar žilija nije tih 814.000 Hrvata i Slovenaca toliko vrijedno, koliko 294.000 Talijana ili 43.000 Njemca? (Povse pravu!) Nije li ožilova krv za državu toliko vrijedna koliko krv onih Talijana ili Njemca? (Povse pravu!) Nije li njihov novac toliko vrijedan koliko novac Talijana ili Njemca?

Nije li njihov jezik uvršten među jezike raznovrsne u ovoj polj monarhiji? Nisu li državljani te pole? Ili se možda boji sa slovenskim ili hrvatskim napisom u Trstu povrediti jezna žuštva Italijanista? (Veoma dobro!)

Ništa neima, što bi dolo vladi pravo, da bude nepravdana prema Slovincem i Hrvatim u Primorju i Kranjskoj obzirom na

poštanstvo, kao nit u obće obzirom na ikoga drugu stvar.

Kod poštanakoga i telegrafskog ravnateljstva u Trstu mogu se polagati izpiti samo njemački i talijanskim jezikom.

Zašto to zapostavljanje Hrvata i Slovincu i u toj stvari? Zašto to predpostavljanje Njemca i Talijana u Primorju i Kranjskoj? Nisu li oni, pitam i opet, ravnopravni državljani? Neima li isto isto mjesto u Gorickoj, u Kranjskoj i u Istri, gdje kod pošte nit talijanskoga nit njemačkoga ni malo potreba? I nije li sa odredbom, da se izpiti mogu polagati samo njemačkim ili talijanskim jezikom, oduzeta mnogim muzikom i ženakim, ako neznadu njemački ili talijanski, mogućnost, da u obće izpiti polože? I zašto se od Slovincu i Hrvata zahtjeva više nego li od Njemca i Talijana?

C. kr. poštanako i telegrafsko ravnateljstvo u Trstu izdaje oglasne samo njemačkim i talijanskim jezikom.

Dakle ni u tom neuzimlje se nikakva obzira na 814.000 Hrvata i Slovenaca.

To poštanako i telegrafsko ravnateljstvo izdaje naredbeni list, i to u dvih izdanjih, u jednom njemačkom i u drugom talijanskom.

Hrvati i Slovinci, velika većina stanovnika ožiju zemalja, ne treba znati što ravnateljstvo piše, koji su propisi poštanke i telegrafske službe, što poštanako i telegrafsko ravnateljstvo naredjuje!

To poštanako i telegrafsko ravnateljstvo šalje na dalje predajnice i odajnice i mnoge druge tiskovine samo u njemačkomi i talijanskom jeziku i u mjestu, gdje su Hrvati u većini, gdje se o Talijanah take rekuć govoriti nemože, a gdje su Njemci prema Hrvatim u manjini. Takovo mjesto je n. pr. Opatinja, i u nju se šalje predajnice i odajnice i mnoge druge tiskovine samo u njemačkom i talijanskom jeziku. Kod toga poštanakoga i telegrafskog ureda vrednje se u obće samo njemački ili njemački i talijanski, tako da se domaće pučansko mora doma čuti ti tudjim. To je gospodo moja, moguće samo u Austriji. I kako se postupa tamo, tako ili slično se postupa u najviše ostalih mjestu, naime sa izključenjem hrvatskoga jezika.

Nije mi poznato, da li je riješena molba mjestne občine pazinske za uveđenja hrvatskih napisa na pečate poštanakih ureda u Pazinu, Linduru, Pičnu i Cerovlju, i kako je, ako je, riešeno, ali to znam, da je u riešenje godinu i pol čekala. Što mi je pako poznato iz pripisa, što sam ga dobio ovih dana, to je sliedeće.

Občina Žrnjaj u kotaru pazinskom u Istri molila je već prije tri godine poštanako i telegrafsko ravnateljstvo u Trstu, da se na pečat tamošnje pošte postavi hrvatski napis, al do sada nije još odgovora dobila. (Čujte!). Stalno neće se, da se pripusti tamo hrvatski napis, premda hvali občina 4900 Hrvata i samo 100 Talijana. I u takovoj občini je odnosni napis samo talijanski. Mora se u istinu misliti, da Istru također c. kr. oblasti drže talijanskom pokrajinom.

Drug gospodin Nabergoj molio me je nek spomenem, da u Trstu razna gospoda činovnici sa slovenskim stranakmi zlo postupaju.

Tako se događja, da se činovnici jako srda, ako sa jih pita slovensko tiskovine. Gospoda srda se također, ako se dunje sa adresom u slovenskom jeziku. Pače, da se dogodilo, da neki činovnici nije s toga hotio primiti pisma, jer bijaše na njem ime Postojna kao mjesto, kamo bijaše pismo upravljeno. (Čujte! Čujte!). premda je to mjesto u području tršćanskoga poštanakoga ravnateljstva.

Pošte na lađanju, imenito u Istri odavaju se najradje ljudem, koji talijanski čute i talijanskoj stranici pripadaju, i to tokodjer u takovih mjestih, koja su posve ili skoro posve hrvatska. Tako su u posljednje doba bile odane pošte u sv. Petru u Sorni u kotaru pazinskom i u Lovranu takovim ljudem, koji pak najviše za to služe, da za raznih izbora stoje na čelu agitacije u prilog talijanske stranke.

Mnogo toga ima se stalno pripisati susstru, kojim se hoće Hrvate i Slovincu u Primorju u svih granah javne uprave i sa svakojakimi sredstvi odnaroditi, i kojimi se

jih hoće, ako nije moguće germanizovati, potalijaniti, kaošto se jih u istinu i potalijančije. Al mnogo ima se pripisati također raznim osobam, činovnikom. Za danas imenovat ću samo jednoga takovoga.

Mjeseca oktobra prošla godine primio sam pismo, po kojem mogu suditi, da se ima mnogo zla pripisati jednom savjetniku kod poštanakoga i telegrafskog ravnateljstva.

Da se uzmogne lasnije u tom iztvaživati, to velim, da je to sasvjelnik Garimberti, i da mogu svako doba imenovati osobu, koja će prisegom potvrditi činjenice, koje ću sad pripovjedati.

Gospodin savjetnik bavio se je prvanje doba mnogo sa pisanjem u novine, a u najnovije doba proslavio se je tim, što je udario jednoga poštanakoga poslužnika. Pripovjediti ću četiri slučaja o njem.

Odmah počeo bijaše otvorena nova poštanaka i telegrafska zgrada u Trstu, došao je jedan muž onomu savjetniku. Savjetnik za pitao je muža: "Šta kažu novine "Naša Sloga" i "Edinost" na onaj napis na zgradi? Zar se možda radi toga srde?" Kad je muž rekao da da, nastavio je savjetnik: "Zašto se srđiti, k čemu "iscrizioni schiave" u Trstu — dakle c. kr. savjetnik zove nas Slovincu schiavi-suznaji! — hoće li imati takove napisa, nek idu u Kranjsku! (Čujte, čujte!) — kamo će se graditi nova poštanaka zgrada, i na nju nek si dadu postaviti napise kakve njim drago, također slovenske.

Dakle samo u Kranjskoj može se imati slovenske napise; — u Trstu ne, jer taj tobož drugoj državi pripada (Glas: kolonija!), da kolonija, koja bi se mogla od dana na dan drugoj državi predati. (Glas: Da se ima skore osvojiti!)

Ja neznam, sad ima nekoliko tisuća talijanskih vojnika u Primorju i u Tiroli, koji su došli tamo mjesto, da su se podali u Afriku.

(Konac sliedi).

Govor

zastupnika dra. M. Laginja, izrečen u zastupničkoj kući carevinskoga vieća u Beču dne 19. marča 1896. prigodom razprave o proračunu ministarstva pravosudja. (po stenografičkim bilježakah).

I. Da se ukinu dostavnine.

Visoka kućo! Započeti ću današnji moj govor sa stvarima, koje možda manje zanimaju, te onda preći na predmet, koji je po mojem sudu najvećeg interesa za upravu pravosudja. Držati ću se pri tome redi nekotjih resolucija, koje mi je čast umoliti visoku kuću, da budu prihvaćene.

Prva moja resolucija glasi (čita): "Poziva se c. kr. vladu, da stvori uredbu, po kojih bi imale odpasti pristojbe, što se plaćaju za uručivanje sudbenih odluka, a gubitak, koji bi od toga nastao sudbenim dvornicima, neka se pokrrije razmjernim povišenjem njihovih plaćeb. novog obterađenja seoskoga stanovništva, koje je to sada trpilo od onih pristojba."

Ja mislim, gospodo, da ne treba gubiti ričicu o tom, da je posve opravdana namjera, da se ukinu uručbene pristojbe sudbenih odluka. Jedva je potrebno i spominjati, da se sjeđišta sudova nalaze u mjestih, gdje je blagostanje prema onom u selima mnogo veće. Stanovnici gradova u jedištu su duže u imejaju da plate uručbenih pristojba, samo jih oni moraju da plate, koji stanuju vani po selima, a koji upravo teže mogu platiti. Ako su te pristojbe ponekle bile opravdane u prijašnjem vremenu, lasno je razamijlo, da nisu u današnje doba, gdje se je promet između gradova i sela, osobito promet poštanjski vrlo poveća, te državna blagajna u tom pogledu nebi mnogo izgubila.

Što bi sudbeni dvornici tim izgubili od svoga dohodka, moglo bi se malom žrtvom pokriti od skupnoga tim, da jim

bude dana nekakva odšteta iz obćenitih sredstva, koja stoje na raspolaganje pravosudnomu ressortu, a bez novoga tereta za ono pučanstvo, koje je do sada trpilo.

II. Da sudbene objave budu jeftinije

Druga resolucija, koje prihvat preporučam visokoj kući, glasi (čita):

"Poziva se c. kr. vladu, da se porbine za uredbu, po kojoj bi pristojbe za uvrstbu sudbenih objava u službenom listu Primorja "Osservatore Triestino" bile svjedene na najnižu cijenu i izključen svaki čisti dobitak."

Ovaj se predmet spomenuo već pred više godina. U Primorju imamo službenu novinu "Osservatore Triestino" koja, mi mogred budi rečeno, današnji dan, gdje se je narodna samosvjest Slavena ipak nekoliko digla, morala bi imati također odgovarajući hrvatski naslov, na primjer "Objavitelj tršćanski" ili što slična, kao što imamo "Avvisatore Dalmato" i "Objavitelj dalmatinski", a to talijanski u Dalmaciji sa manjim pravom, nego li bi bio u Primorju slučaj sa slovenskim napisom.

U vladinih izvješćih nisam našao izvješća o primorskom službenom listu; možda sam pregledao. Neznamo je li pasivan ili ima kakva preteka. "Osservatore Triestino" jest jedna vrst trgovačkog monitera za tršćanski trgovački svijet, i kako je to list star, bitu će, da je u prijašnjih godinah bio vrlo koristan za trgovački stališ Trsta, Dalmacije i dalekoga Lavanta.

Tiska se, ako se na varam, u tiskari austrijskoga Lloyd-a, a vam je gospodo svima poznato, koje milijune Lloyd bere od naših državnih dohodaka, te bi bio pravi grieh proti onomu obogom narodu, koji na koncu konca sam plaća uvrstbene pristojbe za sudbene izroke itd, kad bi Lloyd ili neki drugi poduzeće od tih uvrstba imalo dobitka. Molim dakle preuzvišenoga gosp. ministra pravosudja, neka stvar razpita i neka se osvjedoci, nije li istina, što ja mislim, da mogu utvrditi, da je naime uvrstbea pristojba primorskoga službenog lista, na primjer za dražbene izroke itd., neobično visoka. Dođoše u posljednjih godina nešto je niža, jer znam iz vlastitog izkustva, da što je prije, već prema veličini, stajalo 16, 17 i više forintih, sada stoji 10 ili 12 forinti. Ipak još mi se i to čini odvise. Jer, kako rekoć, to plaća najsiromašniji dio naroda, to jest ovenik, pošto ti izdatci budu uračunani u ovršne troškove, koje vjerovnik uvijek svali na jednoga dužnika.

III. Doklade civilnim činovnikom u Pulj.

Zatim preporučam visokoj kući sliedeću resoluciju (čita):

"Poziva se c. kr. vladu, da providi za povišenje službovnih doklada sudbenim i ostalim civilnim činovnikom u Pulj, obzirom na njihov iznimni društveni položaj i na visoke namjovine."

"Nežaca" se odmah ovdje izjaviti da u tom vršim želju možda većine naših političkih protivnika, nego li prijatelja, ali držim, da je dužnost narodnoga zastupnika, da govori o stvari onj, gdje se potreba ukaže. Visokoj je kući poznato, da je u Pulj položaj javnih civilnih činovnika izniman kao u nijednom pokrajinskom gradu ne samo Istve, nego i ostalih zemalja. Pula je, kako znamo, pomorska tvrđava sa množenim častnikom i činovnikom c. i kr. mornarice, pak drugovanje s timi javnini službenim mornarice, kao i obće užit životu u Pulj, zahtjeva, da se i ostali, civilni činovnici nešto bolje moraju odievati i u uredu i vani, te u mnogom pogledu bolje držati također svoje obitaj, da uzmognu obćiti. K tomu dolazi još vrlo skupa najmarina, razmjerno skuplja, nego li u Trstu i u najbližih predgradjih

priestoinice Beča, što bi se moglo i dokazati, a stanovi ne imaju dakako onih nekakih lagodnosti, koje se nalju u stanovima priestoinice.

Povrh toga postoji još okolnost, da častnik c. i kr. mornarica ima plaće, doklada itd. znamenito više, nego li civilni činovnik; na primjer sudbeni, njemu je dani po razredu.

Bilo bi dakle po mojem mišljenju pravedno, da se to stanje poboljša. Čitali smo pred malo dana, da će nam danas ili sutra biti predložena zakonska osnova o poboljšanja činovničkih plaća. Ja se baš nadam, da će biti primljena ta zakonska osnova, koja bi povisila plaće svim činovnicima svih zemalja ove države svim. Njegovu preuzvišenost gospodinu ministru željeznica rekao je ovih dana, da je moguće dati Trstu dragu željeznicu, ali samo tako, ako se povisi porez na pivu i rakiju.

Ja držim, da se nam se reći, da je vrlo lahko također poboljšati položaj činovnika, ali dakako, ako se istodobno uvede koji novi, ili povisi koji postojeći porez.

Buduć se pak to, po mojem sudu, ne može dozvoliti, to ja, kako rekoh, neiman nade, da će takav zakon biti primljen, barem ne brzo; zato sam visokoj kući preporučio ovaj posebni slučaj, koji je za stalno vriedan obzira.

IV. Da se drže uršedovni dani izvan suda.

Reći ću Stogod o potrebi i o velikoj koristi držanja uredovnih dana izvan sjedišta pojedinih sudova. Držanje uredovnih dana uredovno je, kako se zove, ministarskom jednom naredbom od god. 1873. a izvješće, kojim se obrazlaže načrt nove uredbe sudova priznaje veliku važnost toga takodje za budućnost. Samo tim načinom moguće je pomoći i narodu učiniti dobročinstvo brzoga i cijenoga sudstva u krajevih, gdje su sudbeni kotari vrlo prostirani a putevi slabi.

Mi u Istri slabo stojimo u tom pogledu već prema drugoj zemlji u okruženju istoga višega sudišta, name prema Gorici. Mi imamo dođuše jedan sud sa samih 8000 stanovnika i nešto preko, a to je Cres; ne to je radi toga, jer je Cres otok, na kojem samo toliko ljudi stanuju ali prostor je velik, name 336 četvornih kilometara, to je za jedan sudbeni kotar ogromno prostor. Imamo drugih sudbenih kotara sa površinom od 390 do 540 četvornih kilometara. Poinence ima na primjer Pazin sa 26 323 stanovnika 540 četvornih kilometara; Labin sa 15 376 stanovnika na 307 četv. kilometara površine, Buzet 376 sa 17 742 stanovnika.

Ali ne samo po prostoru, nego i po broju stanovništva imamo velike kotarske sudove, na primjer već spomenuti Pazin sa više od 26.000 i Kopar sa više od 38.000 stanovnika.

Dakle prije nego li budu ustanovljeni novi sudovi, a to će pravosudna uprava prije ili kasnije morati učiniti, pozve je potrebno, da dotičnom nadzudistu bude dan naputak, neka daje obdržavati te uredovne dane, na koje se je posve zaboravilo. Ja o tom neću na široko razpredati. U resoluciji naznačenih mjesta, u kojih bi se to malo činiti, i ona, gdje bi trebalo misliti na osnivanje novih kotarskih sudova. Što znam, da neide u jedan dan, nego treba mnogo vremena. Ustanovljenjem kotarskih sudova na nekih od tih mjesta, nebi se baš uvelo ništa novo, nego bi se izvršila pravica, da narod bude opet povraćen ono, što je u vrijeme gospodština već imao.

Tako se znade, da je obostojao kotarski sud u Belaju, kojemu bi odgovarao novi sud u Boljunu u današnjem pazinskome kotaru. To bi bilo vrlo potrebno za olakšavanje radnje sastajenju sudu.

Ufam se, da su prilično napredovali izvidi radi ustanovljenja jednoga kotarskoga suda u Dolini. Ni to neće biti novost, nego će biti povraćen nekdajnji sud na Robidli. Osim tih mjesta bilo bi uzeti u obzir i Kastav, občinu od preko 15.000 stanovnika. Po zračnoj crti nije baš daleko, ali leži visoko od sjedišta suda u Volostom.

Moja resolucija u tom pogledu glasi ovako:

„Poziva se c. kr. vladu, da u Istri po mjestih, koja su od sjedišta kotarskih sudova odaljenija, imenito u Dolini, Labinu, Boljunu, Višnjaju, Žminju, Kanfanaru, Barbani i Kastvu, daje obdržavati sudbene uredovne dane; da požuri ustanovljenje kotarskoga suda u Dolini i da ozbiljno prouči ustanovljenje novih kotarskih sudova u Kastvu, Višnjaju, Kanfanaru i Boljunu.

V. O poroti.

A sada evo me k poglavitom predmetu današnjega mojeg razlaganja s molbom, da blagotno prihvatite sliedeću moju resoluciju (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da osobitu pozornost svrati na odnose pravosudne uprave u Primorju, a imenito:

a) neka gleda na to, da se brani načelo ustuenosti i neposrednosti kaznenoga postupka, pak da Hrvat i Slovenac budu odgovarati, kao i Talijan, samo pred porotnicu i sudci takovimi, koji znadu njihov jezik;

b) neka se pobrine za to, da učerila pravdosudni također u pogledu hrvatskoga i slovenskoga pučanstva budu uporabljena bezuvjetno, bez ikoga političkog obzira.“

Dozvolite, da obrazložim sa nekoliko stavaka u resoluciji, to u vrlo znamenito pitanje. Opaziti ću stogod najprije u pogledu porotnika.

Ja mislim, da je smjeshno reći, da su ona p u e k i sudci obtuženika, ako jta je narodno politički smjer posve protivni od njegovog jezika. Ja sa kao pravnik ne žacam izjaviti, da nebih mogao pristati na takovo mišljenje, a ipak je u Primorju tako, nu samo u pogledu Slavena, a za stanovnika drugog jezika nije tako.

Načela javnosti i neposrednosti postupka, koja su ures našeg kaznenog pravilnika, bacaju se u ništavilo tim, da se Hrvat i Slovenac u Primorju mora braniti pred porotnicu, koji ne znaju njegovog jezika, a do suda barem većinom u istom neznaju, tako da je još uvijek od potrebe uzeti tumača, a tih je i takovih, koji nisu nikad učinili izpita od dotičnog jezika. (Čujte!) To je naročito slučaj u Rovinju.

Da me tko pita, hoću li da porota bude razdijeljena na dvoje, odgovorio bih: Ne! nikako ne, dok je god moguće uzdržati tu uredku bez dijenja narodnosti, jer gospodo, pravdosudne nesmije poznati međah narodnih, ona je kod koji, nju treba da uznognu isti ljudi diešti svima bez razlike jezika i osvjedočenja. Ja držim, da se ona može davati i bez pitaju: tko je Hrvat, tko Talijan, nego se ima pitati: tko pozna jezik obtuženika. Ako Talijan znade oba jezika, i ako je inače sposoban za porotnika, onda neku bude porotnik i za Talijana i za Hrvata. Ako nasprotiv Hrvat znade oba jezika, što se u pokrajini govore, onda ima on, ako je u ostalom sposoban, biti porotnik i za Talijana. To je po mojem sudu jedino ispravno, a k tomu bi se došlo barem obzirom na Istru, sa sliedećim postupkom.

Trebalo bi nastojati, da sudbeni stol bude premješten iz Rovinja u Pazin ili u Pulu, jer bi se u tih gradovih i njihovoj neposrednoj blizini našlo ljudi, koji bi znali oba jezika, te bi došli u dopunbeni imenik porotnika. U Rovinju to ne može biti, jer je ono stanovništvo izključivo talijanske narodnosti, a okolica bar za dva ure hoda prilično napučena.

Taj zahtjev, da se sudbeni stol prenese, nije napreren proti Rovinju. Taj bi grad posve obilno udjeliti mogao dobiti tina, da se poveća tamošnja trgovina dajina, dotično da se uzme više radnicah, pak da se ribarstvo nešto više, nego li do sada, podpomuže. Onda bi se gubitak kojega se neki boje, jedva i oćutio.

U pogledu glavnog imenika porotnika dosta je, ako se jedino u koristi sudbenosti, bez ikoga drugog obzira, strogog obdrže ustanova zakona 23. maja 1873. broj 121.

S jedne strane name trebalo bi uzeti također one poreznike, koji plaćaju 5 for. državnog perezaj, jer preduvjet za to postoji, inače se ne dobije 800 prvotnih porotnika.

S druge strane imalo bi se iz prvotnih listina uzeti u godišnju listinu samo one inače sposobne osobe, koje poznaju oba jezika. Tih će bez dvojbe biti 216, to jest najmanji broj, pri kojem se mora ostati, a da nrebra dopunjavati iz prvotne listine u smislu §. 19. onog zakona. Ako li jih neima ni tolika, onda bi se dakako moralo u smislu §. 19. dopunjavati iz prvotne listine.

Možda će itkogod prigovoriti, kako se je jur čulo, da bi na taj način na stotine ljudi talijanskoga jezika izgubili pravda budu pučki sudci, jer da oni rieka, znaju drugi jezik, a da se kod Hrvata to češće nadje. Nu, gospodo moji, gdje je to pisano, da Talijan ima pravicu suditi Hrvat, ako neznaje njegovog jezika? Ja to ne nadjem zapisano. U ostalom Hrvata bi onda više bilo za porotnike, ne zato, jer su Hrvati, nego zato, jer oni poznaju također jezik Talijana, koj bi došao pred sud bilo kao svjedok, bilo kao obtuženik.

U onom je prigovoru dakle neki

obzir politički, kojega u pitanjih pravosudne uprave nesmije biti.

Neće li se udariti ovim putem, koj sam u kratko naznačio, onda neka nam se naprosto reče da se toga neće učiniti iz političkih obzira, pak ćemo znati na čemu smo.

Misli li itkogod, da će s našim pravom Talijanom biti učinjena krivica, onda bi risuka viđa već odjavna bila morala predložiti nam zakon, po kojem bi se listina porotnika imale sastaviti odjeljeno po narodnostili, a da se onda nikako ne smije prigovarati nam, da mi nijesamo politiku u sudbenost. Drugi to čine, ne mi.

Suvisno je gospodo, da ovdje na šire razlagam, kako mora ponizivati narodno čuvstvo slovenskoga stanovništva u Primorju, kad vidi da mu se jezik tako malo čini; suvisno je razglubiti, kolika šteta može da nastane pojedinim, a bez dvojbe je jur i nastala od toga, što porotnik ili sudac u obće nije razumio jezika svjedoka i okrivljenika.

Zahtjev pravdosudni kod svih naroda, u svih zemljah jest, da redovito nadležni sudac polupnu razumije govjeka, kojega mu je suditi. Politički obzira se nesmije uzvisivati vrbu toga vrhovnoga zahtjeva sudbenosti. Mi zahtjevamo samo ono, što bi Austrija morala dati Zulu-Kafrom, kad bi jih u državi bilo.

(Konac sliedi).

Dioba občine Pazin.

Istarski pokrajinski sabor sa svojom talijanskom većinom je zaključio i stvorio zakon, da se sadanju mjestu obćino Pazin imale razkomadati u četiri mjestne obćine, name: 1. Pazin, sama perezna obćina; 2. Lindar, Zarežje, Krškica, Grdoselo, Novaki, Cerovlje, Previž i Gologorica, 3. Pican, Gračičica, Skopljak, Krbune, Grobnik i Tupljak; 4. Trviž, Beram, Kašćerga i Zamask.

Tko i samo površno pozna odnose u Istri, znade, da uzakonjenje to osnove bilo bi na zator ciele mjestne obćine Pazin, a po imenice baš i grada Pazina. Što se tiče ovog potonjeg, da druge perezne obćine i ne spominjemo, opazit nam je, da ako se grad Pazin uzdignuo do zdanog stanja i ako se u ovom uzdrži, to ima zahvaliti jedino kotarskih oblasti, je također središtem obćine i dobro napućene obćine. Okolnito sve perezno obćine od grada Pazina, pa će se za malo godina opaziti žalostno posljedice zanj. Opazit će se kako će redom propadati oni zabludjeli pazinski i trgovci, koji si sada smatraju čašu grdi i hiliti hrvatski narod, od kojeg sv većinom potekli i koji jedini njim daje privrede.

Kad bi nas vodih osveta i strančarstvo, mi bi ohrjebeć prihvatili tu zakonsku osnovu, ali tada bi također zaslužili, da nas bez razlike struak kameuju svi pošteni pazinski obćinari.

Nas međutim ne vodi takva strast u razmatranju obćenitih i životnih probitaka, pa radi toga se ne žacamo označiti onu zakonsku osnovu kao pogubnu za obstanak i napredak mjestne obćine Pazin, pa se i nadamo, da takvoj neće biti podijeljena carska potvrda.

Talijanska stranka nasprot, koja vidi, da njoj je u srednjim Istri za uvijek odzvonilo, smislija neprestano načine, kako bi taj kraj naše pokrajine upropastila.

Usled toga nastoji također, da barem prividno prikaže potrebu diobe pazinske obćine. Važnih razloga ili valjanih činjenica naravarski da nemože obavesti, pa njih onda nastoji stvariti.

K tomu je ciljan također izged upričien dno 1. ožujka tek. god., o kojem talijanske novine toliko pišu i buče, naravarski izvrtajuć dogovore po starom svojem običaju.

Nekoliko mladića pazinskih, koji kažu što jesu, name Hrvati, isto je noću mirno svojim kućam. Prilježli ujmu se neki naručena osoba, te njih stane ispadati. Oni su upotrebili pravo jačega, te su napadača ukrotili. Bježi on potuži se svojim naručiteljem koji podignu ciele hajku proti onim mladićem. Ovi uteku svojim kućam, a bjesna rulja uličnjaka navali kamenjem na njihove kuće i na kuće svih onih, za koje su si umisljali, da su bili među onim mladić, akoprem u istinu su bili među onim mladić, dakle zaprieče nisu bili. Obćinski redari nastoje, da zaprieče daljji napadaj sa strane uličnjaka, ali ovi njih obasipaju pogrđami, uvriedami i priete nad glavom sa kamenjem u ruci. Što da učine dva redara nasram rulji od 40—50 izgredljivih redara nasram rulji od 40—50 izgredljivih? Kamenovanje kuća traje dalje. Je li nika? Kamenovanje kuća traje dalje. Je li čudo, da obsjednati u obranu kućnoga praga upotrebu oružja, te izpale jedan hitac? Napučen je pripjela po redarili zatražena oružnička pomoć, te jedan od napadnutih mladića bio odvren u zatvor, a rulja izgrednjaka, smijue se, povuče se k svojila sastajalištem, sada u svojem blatnom i gusnom novinstvu diže hajku na hrvatsko divljatvo, na

nesposobnost redarstva i nevaljalost obćinske uprave. To je njima u Istri naravarski sve slobodno!

Međutim triezni obćinari, kojim na srdcu leži napredak pazinske obćine i njezinog naroda, zabrinuti se pitaju, kad će se jednom učiniti kraj tom nenaravnom stanju toli vješto zasnovanom pod nesretnom dobom, kada je pazinskim kotarom vladao g. Schwarz? Kad će jednom i kotarske i sudbene oblasti znati upotrebiti svoju vlast proti istinitim izjavljenim, proti onom razpustenju čeljad, koja misli, da je njoj sloboda i prsto, košt je na žalost dosada bilo, vriedati svakog Hrvata u naj svetija njegova čuvstva? Zar još uvijek da ima biti ravnalom i putobazom za vladine činbenike preuzetnost šake dotepennica i kletca? Čekamo, da vidimo!

Dopisi.

Kastav 12. marča 1896. (Glavna skupština gospodarske zajedruge. (Nastavak i konac.)

Prošle godine izabran je u stalni odbor zemaljskoga gospodarskoga vjeća naš predsjednik, velenični g. dr. Matko Jaganjca, koji u onom odboru zastupa sve zadruge našega i pazinskoga kapetanata. — Dvie družtvene ošimavnice su ljetoš puno rabile, te se je opazilo, da bi trebalo još jedna treća, ako se bito članovi svakuda dobro posluženi. Zato postavljaju odbor u proračun svotu i za uju. Lani se je odlučilo, da se nabavi jedna ili ako bude moguća dvie stamorenice. Bilo je moguće, da se nabave ne samo dvie, nego i treća. Jedna je oćućena za Halubajšku, a druga za Rukavačnu stranu. Treća oćuje u sredini za Kastav i okolice. Čujem, da se članovi hvale, da će sa rezanjem pristiđiti mnogo krme. Polihvaliti će se sjegurno svatko, koji bude samo jedan put pokušao. Grubi krmu, kao u. pr. slamu od turkinje (fermentenovicu), treba na drobnije rezati, i kad se daje blagu, nešto sa slanom volom poškopriti.

U prošloj godini na mnogih krajevih vidilo se p. trnju pepela (Oidium Tuckeri). On su male gljivice, sitna plesan, koja jagodam izpija sok i mokrinu. Takovo trnje treba sumpirati, jer sitna sumporiti prah osuši on plesan, te izgigne. Za sumporjenje odlučio je odbor, da se nabavi 20 mješica, a isto tako i potrebiti sumpor, koji će se dobavljati kod razpućavatelja moliv. galice. — Sa bikovi ne imamo od nekoga vremena prave sreće. Na se doškući tomu pomajkanju, odredio je odbor, da se nabave dva bika za nasok. — Sa poviškom od 20 nč. unišio je u blagajnu for. 48.40. Maia je to svota, a pako se je dogodilo nesreća, tako da svakomu nesrećuom može jako malo doći. Odbor misli, da bi on uplatu trebalo povisiti barem na 1 krunu, a za ovaj put da bi se posegnulo u redoviti prihod družtvene blagajne, pak one malenše podpore podrostručilo. Polag same one svote od for. 48.40 dolaze sliedeće pripomoći: (ještanjost na broju.) Ukupna škoda je 421 for., po tom dođe 113 nč. pripomoći na svaki forint škode. Odbor predlaže, da se ovoga puta navedene pripomoći polovstručie i u tu svrhu uzme for. 48.41 1/2 iz glavne blagajne, a za ovu godinu da se u ime osjezanja plaća po 1 krunu poviška. Ob ovili predložih glasovat će u kasnije.

Ovdje zajedno spominjem, da neki nisu prihvatili nesreće, kako je lani bilo određeno, pak je bilo prigovora u odboru, da se im ništa ne dade. Komu se dogodilo nesreća na blagu, ima povrtati svoga županu, dva susieda i najbližega odbornika zadruge i to prije nego živnu zakupa. Ovi onda potpišu prijavu, koja ima nesti ima člana kuće broj, vriednost životinje, bolest od koje je poginula i dan, kada se je to dogodilo. Da se ljudem olakša posao, različit će se tiskanica, koje će svatko lahko popuniti.

Mjeseca agusta prošle godine bio sam na otoku Krku, da na licu mjesta svojim očima upoznam flokseru i njezinu raznoo djelovanje. Moram i ovdje zahvaliti putujućem učitelju g. Franu Trampužu, koji me je u svemu dragovoljno potučio. Čim sam se povratio, pregledao sam na više mjestih naše obćine trnje i osvjedočio se, da hvala Bogu one nesreće kod nas još neima. Tko bi ikoliko sumnjao, da mu ima na trnju flokseru, neka mi javi, pak će svakomu člana ići rado pregledati.

Po odluci lanjske glavne skupštine nabavili smo 100 knjižica o pčelarstvu, i to 50 od M. Vorkapića, a 50 od K. Broza. Dosad se je poslalo na svaku školu u obćini 6 knjižica za učitelje i bolje učenicke, doim će se ostale kod školarinje izvanredne glavne skupštine podieliti med članove, koji imaju želje, da se

ista kvr, ka i po našeh žilah, za sv narod, ki govori isti jezik, kega i mi govorimo. Ah! ki bi sve mogal napisat, za smo mi sve smisljali, kako da temu našem narodu pomozemo. — I dokle smo se tako pogovarali, ja sam pogledal put „Lodonjice“ i videl sam ceđe nekoliko ljudi. — Pogledaj, rekah sam ti, one ljude onde. Znaš ki za oao? Maripio, Maskararotta, Malovija, Kutuma i on s črjenim bradom. To su ti gospodari od Lovrana. Briži naši ljudi! Naboji moji „patrioti“ va keh rukoh se nabajaju. A ti si se onputa dignul, pak si zdignul žmujl i rekah si: — „Dragi Lodonojo i ti Zanoeto, čujte me! Kako je istina, da je Bog na nebe, i da se jednako skrbi kako za bogatoga tako i za siromaha, vjernite mi, da će se i naša stvar na bolje obrniti. Sva se istra budi, svuda se čuje tužni vapaj nebege kmeta: — dosta je već tega. Mi već nemoremo tako. Talijani su nas na cestu stavili. I naši ljudi te progledat, i oni te stavi pri, pak te reč: — dosta! Držimo se mi va svojem, a tuđe ljude pustimo na bandu. Oni gledaju samo za se, da sebe, svoj truh i žep napuno. Za nas oni nimaju ni duši ni srca. Ja, tako će reč naši ljudi, kada im već bude do grla prišlo. Onputa će talijanski „armirajzari“ ale dotepuhi morat nučat „respetat“ ovu zemlju, ka ih je oslobodi do glada. A kada se bude to dogodilo, nikada srednjega mesta do Lovrana; onputa ćemo moć reč: — Ja, i mi smo dostojni i vredni, da živemo. Neka nam dobri Bog pozivi ovu našu starinu — naš dragi Lovran! Bog daj i majta božja, sme mi rekli, pak smo trupili s našemi žmujli va dvojga. Tvoje besedi su mi — tako ja zdrav! — suze izmamile! Otel sam seč reč, ma me je Zanoeto pretekah, i rekah: — To je sve lepo i dobro, al ča ćemo no, kada naš čovek je nekako čudan. On ti više veruje jednomu kakovemu takovemu postolaričine, ki mu je čera prišal — vejsiga — otkuda, nego našem domaćemu čoveku. Naš kmet misli, da mu već niš ne fall, kada š njim ki god od našeh propaleh „principali“ govori. A kako da be zna brižan, da ga takov gospodinu samo onputa išče, kada ga je potreban. Ako su balotacioni blizu, onputa, kumpare semo, kumpare tamoo, a kada balotacioni „fine“ je kako da se nisu nikada ni videli. Gledajte, to me jadi, i žal mi je jako, da se naš kmet pusti za nos peljar od trih četirah, kim meče račun, da ga za nos vuču. Gospodu čete vavek čut, kade govore: — Mi moramo gledat, da se naš čovek vajušćak ne „zvilupā“, zaš ako se „zvilupā“, ki će moć š njim vladat! Zato nauškajmo ga, da svoju decu šalje va talijanski školo, zaš tako će dete, — ki ni nikada čulo ni besedi talijanske — pet, šest let sedet va škole. pa se neće baš niš navadit, a za tim se gre. to će reč, valja gledat, da vajušćak ostane za vavek slep i gluh. Tako gospoda delaju i tako varaju brižnoga kmeta, ki mesto, da njim pokaže zubi, još njim se klanja i dela sve, ča te ovi. Ah! brižan naš čovek! A na to si ti sekal: — Ne valja gledat pred sobom sve tako črno. Bit će bolje. Puk će progledat, pak će i sam videt, da za mu samo oni najbolji prijatelji, ki „roš petaju“ njega i njegov jezik, onaj lepi i sladki naš jezik, kega su nam naši stariji pustili, i kega mi moramo čuvat i branit ako nečemo, da nas pred Bogom prokljaju. Bit će bolje.“

Već je nekoliko vremena prošlo od tega dneva, ma ja se, dragi moj Čika, još svega tega lepo spominjam. Sad te bit hrzo balotacioni, pak ču videt, ako te sa tvoje besede spunit. — Tužiš mi se na zadarske Talijane, kako govora. A kako pak govore puli nas oni, ki bi po silu oteli bit Talijani! To ti je za smutit se. Jedan voli „libar“, veći nego s kega plovat maši, bi se mogal od tega napisat. Ma ča će brižne pare, kada moraju hrvatski mislet, ako te talijanski govori. Čuj samo ovu: Pul nas je navadivica, da se reče kemugod, da se ga „stuč“ do svetega ulja. A z naš, kako naši Talijani to govore: „Tazi, se no te fardo fino ojo...“ Pa da će se nebi i mrtav, usmesel! Ale pak: „Dame kvā kvele stranjica...“ „La mesa ga foto pokjencat...“ „Jegemo se in kanfarac...“ „Guarda kval miburi!“ „Mi go foto razgrnut la roba.“ „Dame kvele kopanjice.“ I sto takoveh stvari. Varamente Rozman je zamerilat „diploma“ pokle je va Lovrane. Ču pozdravit Zanoeta. Sadu je va Kaliforniju. Tuži mi se, da mu je neki Talijan ukral 10 liri sterlini. Ah ti Talijni Bog s tobom. Pozdravi Jojo i Tvoj

Lodonjo III.

Sluga kastavske „Čitaoonica“ pred zemaljskim sudom u Trstu. Državno odvjetništvo u Trstu tužilo je Frana Buzdona, slugu hrvatske čitaoonica u Kastvu, da je širio bez dozvole poznate u Kastvicišni tiskane razgovore prigodom zadnjih občinskih izbora tamo. Tim da je pečunio prekršaj po §. 23 tiskovnoga zakona.

Uspjed te obtužbe bijaše razprava prošloga mjeseca u c. k. kaznenej preturi u Trstu. Na raspravu došao je Buzdom sa svojim braniteljem g. Dr. M. Protacrom, odvjetnikom u Trstu.

Posle je sudac pročitalo njemačku prijavu c. k. oružništva hoče, da otvori raspravu u talijanskom jeziku, na što izjavili obtuženi, da nerazumije dostojni ni njemački ni talijanski jezik, te da želi govoriti u svojem materinskom, hrvatskom jeziku. Njegov branitelj predložio neka se rasprava vrši u hrvatskom ili slovenskom jeziku, te da se izjave obtuženoga bilježe u tom jeziku, jer je jedino takove postupanje zakonito. Ali sudac, koji nije razumio obtuženoga, odlučio je pozvati tu mača za slovenski jezik, a zapisanik da će se voditi u talijanskom jeziku.

Pozvani kancelari tumacili je sudcu ono, što je govorio obtužnik Buzdom i njegov branitelj Dr. Pretner.

Konačno je sudac odsudio obtuženoga Buzdona na 2 for. globe, dakako u talijanskom jeziku, što mu je zatim tumać slovenski razumetio.

Tako se je vršila ta rasprava u zemaljskom sudu u Trstu mjeseca februara 1896. posle narodjenja Isusova.

Je li takovo postupanje zakonito? Sedli se i drugdje pomođu tumaća osluh ovdje i u Istri, gdje je hrvatski, dotično slovenski jezik zemaljskim, a tim i sudbenim jezikom, nečemo da istražujemo. Naši državni zastupnici neka zapamte i ovaj slučaj.

Razumije samo po sebi, da se je obtuženi Fran Buzdom pritižio po svojem branitelju proti takovoj jezikovnoj ravnopravnosti, a mi ćemo u svoje vrijeme pribićiti našim čitateljima uspjeh te pritužbe.

Vagnerov žumaki plosnati grah (Lathyrus silvestris Wagneri) jest vrlo korisna i tečna bilina za krmu blagu, te ju preporučuju ponajbolji gospodari svim onim, koji se bave marvogojstvom. (Vidi polihite u glaslu.)

Javna sahalva.

Velencenom gospodinu

Dr. Josipu Sebesti,

občinskemu jednaku u Kastvu.

Sveta dužnost me veže, da se ovim putem Vama, Velencen gospodine, javno zahvalim za Vaš trud i požitrovanje, u vrijeme moje pogibeljne bolesti, iz koje mu izbavište sigurno smerti, oteste te da koliko ja toliko moja obitelj vama budemo uvijek harni.

Trinajstiči občina Kastar, 23. marča 1896.

Fran Vlah-Vijelić.

Listinica uredništva.

Gosp. I. N. Izvolite nam poslati ono „Prisposlanje“ jer nam slagari zametnuše prvi rukopis. Zdravo!

Oglas.

Podpisana je nabavila vrstno osla padovanske pasmine za maskok i povjerila ga g. Matu Greblu v Nugli kod Roča.

Toliko daje na znanje onim, koje to može zanimati.

Kastavska gospodarska zadruga

Buzet 15 marča 1896.

Predsjednik: **Fran Flego.**

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatski bicikli sa zvonci, svjetiljkama, zračnim puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120 for. komad kod dobro znane i poštene trgovke

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velika vojara.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Goti spomenuti bicikli nisu za pripodobiti onim koje odnaju u časopis nesigurne tvornice i tvrke po niskih cenah, već oni isti su jaki, lepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu prilika mogu upotriebiti također oni, koji bi se rado naučili voziti. S-akomu biciklu priuče se tiskana poduka, kako ga upotriebjavati i u redu držati, kako se upotriebjava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavača se također malo izrabljeni pneumatski bicikli sa zvonci, svjetiljkama, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa krđim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 60 for. komad.

Švi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vozine proste. Pisma, naručbe i brojevi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

St. Ivan, broj 624, kod Trsta.

Skladište za sve vrste bicikla, rad novih i vještih pogoda sa fabrikama i također rad naučitelja, nalazeći se u skladištu, koji se sada radovoljno nudju po tako niskih cenah.

Zaluzna mara

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov žumaki plosnati grah)

vrlo oplemenjen i od svih gorkih sastavias prost.

Uspjeva također

u najzgodnijim vrstah ila, kao u Rijeku, Grčku itd.

Majveda hrastva vrednost je 20-30%, proteina (djetelina ima samo 13.5%)

Urtrajaj i protiv se svakojeje osili.

Bročura budava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posebno urtrajaj, također u vječah, Jivihiti i mešovitim tih.

Vrsta hraniva vrednost je 18.97% proteina.

„Internationale Saatstelle“

Landwirtschaftliche Genossenschaft mit beschränkter Haftung

KÖRCHHEIM u Tack, Wirttemberg

Glavni zastupnik za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakob pok. C. Prister,

TRST.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za kroječe nošakera.

Komadi za odieće

Paravani i došijak za velečasno svetoštro, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gombate, lirveje, suknu za biljari i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor šarjarskoga, koruljkoga, triloškoga lodna za gospodu i gospode po izvanih cenah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor saroo dvoce trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospode. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Putne za kroječe kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd. Joffino, primjerice, prišeno, krajno, čisto — uzme sukna a ne pravo kopovanje čunjah, koje imaju jedva vrednost edikodalne za kroječe, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralna austrijska trgovina sa suknom).

Najveći izbor sukna u vrloednoj 1/2 milij. for. Utemeljena god. 1868.

Posilja se po poštanskom pouzecu.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudju djuje nedostatnu svoju robu pod nazamenjem „Stikarofsky roba“. Da prećim varanje p. n. odmahica, naznajam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom nazmenom.

FRAN IVAN KWIZDA.

Kwizde

Restitucionalni fluid

Kwizde

Korneuburški Prašak za rejenje marve

c. kr. priv. voda za pranje konja

Gjena jednoj staklenici s. v. f. 1.40

Gjena u kutiji 70 št., u kutiji 35 št.

Kwizde namč za kopita u obranu tvorah i tomjučih sv kopit (1/2 i 1/4) 1.25	Kwizde lpagak za kopita usvojati kopitnog vrg i čjev 80 št.	Kwizde Krovina — masni stidstvo za obranu kopita i kutija 4 sv. f. 1.10
Kwizde prašak za peruvinsku djetelinsku erodivnu kao došakera 248 — 1 kutija 50 št.	Kwizde mlio za sedla na dječevu odman sošle č vromena 1 kutija s. v. f. 1.—	Kwizde smrt štakavim seidstvo za namrežnje štakara mika, bez otrova, — 1 čjev 50 št.
Kwizde ojačujuća pičen za konje i rogata marvu. 1 kut. s 5 pore. 30 št., zabojiti 4 50 pore. f. 3.—, zabojiti 4 100 pore. f. 6.—	Kwizde prašak za prance djetelinsku erodivnu za posnuplaka rje. Mala kutija 60 št., velika kutija f. 1.20	

Patent natvezni trakovi iz gumija

(Patent Kwizda)

Patent natvezni trakovi izraduju se u svim, crnoj, sivoj i bijeloj boji u 4 veličinama i to za konje i druge vrste. Njihova valja kod — sa šir. 20-22 cm. pristoji veličnost br. 1

20-22	2
22-24	3
24-26	4
26-28	5
28-30	6
30-32	7
32-34	8
34-36	9
36-38	10
38-40	11
40-42	12
42-44	13
44-46	14
46-48	15
48-50	16

Gjena patent natveznih trakova u svojoj boji komad br. 1 f. 2.50, br. 2 f. 2.40, br. 3 f. 2.30

Gjena natveznih trakova u crnoj, sivoj i bijeloj boji je u svakoj veličnosti za 20 št. skuplja, nego u svojoj boji.

Salje prekom pošte svaki dan glavno skladište: **Kreisapothek Korneuburg.**

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Cjene iznova snižene

Preše za grožde, diferencijalni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištajuću moć od svih drugih, ma kojim mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronosperi, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije; automatične štrcaljke: maslinice sa spravom za mliti jagode, preše za seno, triere itd. trieri u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

11/21 Praterstrasse 49.

Cienike i sriedočbe gratis! — Čuvati se konfranciju! — Traže se zastupnici!

Svećar J. Kopač Solkanska cesta

u GORICI broj 9.

preporuča velečasnomu svećenstvu, crkvinim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-vošćane sveće

kilogram po for. 2-45.

Da su ove sveće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvane, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Sveće slabije vrsti za pogrebu i postaraju razvicietu crkava dohivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for. 1.20
obični	1.—
Granic	— 60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od postarine.

Tiskara Dolenc